

ऊर्जा क्षेत्रको वर्तमान अवस्था र तत्कालको कार्ययोजना सम्बन्धी

श्वेत पत्र

जलश्रोतको उपयोग गरौं
राष्ट्रलाई समृद्ध बनाउँ

महेन्द्र बहादुर शाही
ऊर्जा मन्त्री
साउन, २०७४

१. पृष्ठभूमि

नेपालको समग्र विकासको लागि विद्युतीय ऊर्जाको भूमिका अपरिहार्य रहेको छ । विद्युतीय ऊर्जाका विभिन्न स्रोतहरू जस्तै जलविद्युत, सौर्य, वायु, जैविक, तापीय, खनिज, मध्ये नेपालमा जलविद्युत ऊर्जाले उल्लेखनीय हिस्सा ओगटेको छ । तसर्थ, ऊर्जाको महत्वपूर्ण एवम् भरपर्दो स्रोतको रूपमा रहेको जलविद्युतको द्रुततर विकास गरी देशलाई संबृद्ध बनाउनु आजको आवश्यकता रहेको छ ।

नेपालमा जलविद्युत उत्पादन वि. सं. १९६८ जेष्ठ ९ मा ५०० किलोवाटको फर्पिङ्ग जलविद्युत केन्द्रबाट शुरु भएको हो । एक शताब्दी अगाडि देखि नै विद्युत विकासका कार्यहरू थालनी गरिए तापनि हालसम्म यसको विकास अपेक्षित रूपमा हुन नसकी मन्द गतिमा भएको पाईन्छ ।

नेपालको संविधानले जनसहभागितामा आधारित स्वदेशी लगानीलाई प्राथमिकता दिँदै जलस्रोतको बहुउपयोगी विकास गर्ने नीतिगत व्यवस्था गरेको छ । नेपालका पछिल्ला आवधिक योजनाहरूमा पनि ऊर्जा क्षेत्रले उच्च प्राथमिकता पाउँदै आएको छ । सरकारी, निजी र सामुदायिक लगानीका साथसाथै विदेशी लगानीमार्फत् जलविद्युत् क्षेत्रको विकास तथा प्रवर्द्धन गर्ने प्रयास भइरहेको छ । जलविद्युत विकास लागि अपनाइएका नीति, ऐन, नियमहरू तथा तिनको कार्यान्वयन र संस्थागत व्यवस्थाका बावजुद जलविद्युत् उत्पादनको कुल सम्भावित क्षमताको न्यून मात्रामा मात्र उत्पादन हुनसकेको छ ।

प्रथम आवधिक योजनादेखि हालसम्मका योजनाहरूमा निश्चित लक्ष्य राखी विद्युत विकास कार्यहरू अगाडि बढाइएको भए तापनि अपेक्षाकृत उपलब्धि भने हासिल हुन नसकेको तथ्यहरूबाट प्रष्ट देखिन्छ । वि. सं. २०१३ सालदेखि शुरु भएको प्रथम पञ्च वर्षीय योजनामा २० मेगावाट जलविद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य रहे तापनि उपलब्धि शुन्य रहन गयो । दोस्रो त्रि-वर्षीय योजनामा लक्ष्यको करीव ११%, र तेस्रो पञ्च वर्षीय अवधिमा ०.३% मात्र उपलब्ध हुन सकेको अनुभव हामीसँग छ । त्यसैगरी, चौथो पञ्च वर्षीय योजनामा लक्ष्यको करीव २७%, र पाँचौँ पञ्च वर्षीय अवधिमा २५% मात्र उपलब्ध हुन सक्यो । पञ्च वर्षीय योजनाकालहरू मध्ये छैठौँ पञ्च वर्षीय योजनाकालमा सबभन्दा बढी ५२.१% प्रगति भएको पाईन्छ । सातौँ र आठौँ पञ्च वर्षीय योजना कालमा प्रगति क्रमशः ९.४% र ६.४३% मात्र भएको पाईन्छ । नवौँ योजनादेखि जलविद्युतको विकासमा निजी क्षेत्रहरूलाई समेत सहभागि गराउने नीति अवलम्बन गरिएको थियो । नवौँ पञ्च वर्षीय योजनामा ५८० मेगावाट जलविद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा २६७.७ मेगावाट उत्पादन गरी लक्ष्यको आधारमा ४६.२% उपलब्धि हुन सक्यो । दशौँ पञ्च वर्षीय योजनामा निजी क्षेत्रबाट २१५ मेगावाट र सरकारी क्षेत्रबाट १०० मेगावाट गरी कूल ३१५ मेगावाट जलविद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा निजी तथा सार्वजनिक साझेदारी क्षेत्रबाट ३९.२ र सरकारी क्षेत्रबाट २ मेगावाट गरी कूल ४१.२ मेगावाट मात्र जलविद्युत उत्पादन हुन सक्यो । दशौँ योजनाको अवधिमा निजी तथा सरकारी क्षेत्रबाट जलविद्युत विकास लक्ष्य अनुरूप हुन नसकेको र तत्पश्चातका वर्षहरूमा पनि जलविद्युत उत्पादन कम हुन गएका कारणले लोडसेडिङ्गको विकराल समस्या राष्ट्रले भोग्नु परेको थियो ।

वि. सं. २०६२/६३ को जनआन्दोलन पश्चात् जलविद्युतको विकासले क्रमिक रूपमा गति लिन थालेको देखिन्छ । हाल वि.सं. २०७४ सम्म आइपुग्दा सरकारी तथा निजी क्षेत्रहरूका प्रयासहरूबाट जलविद्युतको कुल जडित क्षमता ९१८.६ मेगावाट रहेको अवस्था छ । यो क्षमताबाट मात्रै देशको आन्तरिक माग पुरा हुन सकेको छैन । आन्तरिक माग पूर्ति गर्दै देशको आर्थिक विकासमा विद्युतको अधिकतम उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउनु आजको प्रमुख चुनौति रहेको छ ।

विगत एक वर्ष देखि विद्युतको माग र आपूर्तिलाई व्यवस्थापन गरी लोडसेडिङ घटाउन उल्लेख्य रूपमा सफलता प्राप्त भएको र यसलाई आगामी वर्षहरूमा निरन्तरता दिई थप सुधारका प्रयासहरू भइरहेका छन् । मुलुकको आधुनिकीकरण लगायत औद्योगिक विकासका लागि विद्युतको बढ्दो मागलाई पूर्ति गर्न निर्माणाधीन आयोजनाहरू निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्नु, सरोकारवाला निकायहरूबीच आवश्यक समन्वय गरी विद्युत प्रसारण लाइन लगायत अन्य आवश्यक पूर्वाधारहरू निर्धारित समयमा नै निर्माण सम्पन्न गर्न हाम्रा प्रयासहरू परिलक्षित हुनुपर्ने देखिन्छ ।

२. उद्देश्य

विद्युत ऊर्जाको विद्यमान माग तथा आपूर्तिको यथार्थ अवस्था प्रस्तुत गर्दै आगामी दिनमा चाल्नु पर्ने कदमहरूलाई सम्बोधन गर्न देहाय बमोजिमका उद्देश्यहरू लिइएका छन्:

- २.१ वर्तमान ऊर्जा सङ्कटलाई सधैको लागि अन्त्य गर्न नेपाल सरकारले तत्काल अवलम्बन गर्नु पर्ने कदमहरू पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- २.२ राष्ट्रिय ऊर्जा सङ्कट निवारण कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न ऊर्जा उत्पादन, प्रसारण र वितरणमा हाल देखा परेका मुख्य समस्याहरूलाई प्राथमिकताका साथ समाधान गर्ने ।
- २.३ ऊर्जा सङ्कट समाधान गर्न सहयोगी हुने नीतिगत सुधारका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिने र आवश्यकताको आधारमा थप नीतिगत सुधारका कार्यक्रमहरू ल्याउने ।
- २.४ दीर्घकालीन रूपमा दीगो विद्युतीय ऊर्जा विकासको माध्यमद्वारा केही वर्ष भित्र नेपालमा ऊर्जा सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्न आवश्यक योजना बनाउने ।
- २.५ “नेपालको पानी, जनताको लगानी” कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन गर्ने ।

३. वर्तमान अवस्था

माग तथा आपूर्ति

३.१ उत्पादन

हाल जलविद्युतको उत्पादन कुल जडित क्षमता ९१८.६ मेगावाटमध्ये नेपाल विद्युत प्राधिकरणको ४७७.५ मेगावाट र निजी क्षेत्रको ४४१.१ मेगावाट रहेको छ भने राष्ट्रिय विद्युत प्रणालीमा उच्चतम माग १३०६ मेगावाट रहेको छ । आगामी सुख्खायाममा यो माग करिब १७४२ मेगावाट रहने अनुमान गरिएको छ । हालको विद्युत माग पूर्ति गर्न नेपाल विद्युत प्राधिकरणबाट सञ्चालित जलविद्युत

केन्द्रहरूबाट ३४५ मेगावाट, निजी प्रवर्द्धकका जलविद्युत केन्द्रहरूबाट ३३१ मेगावाट तथा आयात ३०० मेगावाट गरी कूल ९७६ मेगावाट आपूर्ति भइरहेको छ भने ३३० मेगावाट लोडसेडिङ भइरहेको अवस्था छ ।

विद्युत उत्पादन सर्वेक्षण अनुमतिपत्र

२०७४ आषाढ मसान्तसम्म १८३ वटा आयोजनाहरूको ९८६९ मेगावाटको विद्युत उत्पादनको सर्वेक्षण अनुमतिपत्र जारी गरिसकिएको छ । २०७४ श्रावण मसान्तसम्ममा ११४ वटा आयोजनाहरूको ५६०७ मेगावाट विद्युत उत्पादनको सर्वेक्षण अनुमतिपत्रको दरखास्त रहेको छ । प्राप्त हुन आएका दरखास्तहरू विद्युत आयोजनाहरूको अनुमतिपत्र सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३ अनुसार जाँचबुझ प्रक्रियामा रहेका छन् । उक्त दरखास्तहरूलाई विद्युत नियमावली, २०५० र विद्युत आयोजनाको अनुमतिपत्र सम्बन्धी निर्देशिकाले तोकेको समयसीमा अगावै जाँचबुझ गरी अनुमति पत्र जारी गरिने छ ।

विद्युत उत्पादन अनुमतिपत्र (१ मेगावाटभन्दा माथि)

२०७४ आषाढ मसान्तसम्म १३८ वटा आयोजनाहरूको ३७४७ मेगावाट विद्युत उत्पादनको अनुमति पत्र जारी गरिएको छ । २०७४ श्रावण मसान्तसम्म ४४ वटा आयोजनाहरूको ५३७० मेगावाट विद्युत उत्पादन अनुमतिपत्रको दरखास्त रहेको छ । प्राप्त हुन आएका दरखास्तहरू विद्युत आयोजनाहरूको अनुमतिपत्र सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३ अनुसार जाँचबुझ प्रक्रियामा रहेको छ । उक्त दरखास्तहरूलाई विद्युत नियमावली, २०५० र विद्युत आयोजनाको अनुमतिपत्र सम्बन्धी निर्देशिकाले तोकेको समयसिमा अगावै जाँचबुझ गरी अनुमति पत्र जारी गरिने छ ।

अन्य ऊर्जाको श्रोतबाट विद्युत उत्पादनको सर्वेक्षण अनुमतिपत्र

२०७४ आषाढ मसान्तसम्म सौर्य, बायोमास, वायु, तापीय लगायतका विद्युत आयोजनाहरूका लागि २२८.९० मेगावाट क्षमताको विद्युत उत्पादनको सर्वेक्षण अनुमतिपत्र प्रदान गरिएको छ ।

३.२ प्रसारण प्रणाली

पूर्वमा अनारमनिदेखि पश्चिममा महेन्द्रनगरसहित मुलुकभर फैलिएको प्रसारण लाइन एवं ५० वटा सबस्टेशनहरूको क्षमता निम्न बमोजिम रहेको छ ।

१३२ के.भि. प्रसारण लाइन	२८१९.०० सर्किट कि.मि.
६६ के.भि. प्रसारण लाइन	४९४.०० सर्किट कि.मि.
कूल सबस्टेशन क्षमता	२६१७.५० एम.भि.ए

प्रसारण लाइनको सर्वेक्षण अनुमतिपत्र

२०७४ आषाढ मसान्तसम्म १६५ वटा आयोजनाहरूको विद्युत प्रसारण लाइनको सर्वेक्षण अनुमतिपत्र जारी गरिएको छ ।

प्रसारण लाइनको निर्माण अनुमतिपत्र

२०७४ अषाढ मसान्तसम्म ८३ वटा आयोजनाहरूको विद्युत प्रसारण लाइनको निर्माण अनुमतिपत्र जारी गरिएको छ ।

३.३ वितरण प्रणाली तथा ग्राहक सेवा

नेपाल विद्युत प्राधिकरणले हालसम्म देशका ७४ जिल्लामा (सोलुखुम्बु जिल्लामा स्थानीय निजी विद्युत कम्पनीबाट विद्युत वितरण भएको) विद्युत सेवा उपलब्ध गराएको छ भने ग्राहक संख्या ३२ लाख ५७ हजार ८ सय १२ रहेको छ । कूल ग्राहक संख्याको ९४ प्रतिशत गार्हस्थ ग्राहकले ४१.८५ प्रतिशत विद्युत उपभोग, १.४ प्रतिशत औद्योगिक ग्राहकले ३५.६१ प्रतिशत विद्युत उपभोग र ४.६ प्रतिशत अन्य ग्राहकहरूले २२.५४ प्रतिशत विद्युत उपभोग गरिरहेका छन् ।

देशभरका १०२ वटा वितरण केन्द्रबाट विद्युत सेवा प्रवाह गरे बाहेक स्थानीय सामुदायिक संस्थाको व्यवस्थापनमा जम्मा २७५ वटा सामुदायिक विद्युत वितरण सस्थाले नेपालका धेरै विकट क्षेत्रहरूमा करिब ३ लाख ५० हजार ग्राहकहरूलाई सेवा प्रदान गरेका छन् ।

३.४ विद्युत खरीद सम्झौता (PPA)

आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को अन्त्य सम्ममा नीजि क्षेत्रका विद्युत प्रबद्धक कम्पनीहरू र ने.वि.प्रा.बीच कूल जडित क्षमता ३३९५ मे.वा. बराबरको २१३ वटा आयोजनाहरूको विद्युत खरीद बिक्री सम्झौता (Power Purchase Agreement) सम्पन्न भएका छन् । जस मध्ये कूल जडित क्षमता ४४१ मे.वा. बराबरको ६० वटा आयोजनाहरूबाट व्यापारिक उत्पादन शुरू भई राष्ट्रिय विद्युत प्रसारण प्रणालीमा आवद्ध भैसकेका छन् । कूल जडित क्षमता २०४४ मे.वा. बराबरको १०२ वटा आयोजनाहरूको वित्तीय व्यवस्था समापन भई निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका छन् र कूल जडित क्षमता ९१० मे.वा. बराबरको ५१ वटा आयोजनाहरू निर्माणको विभिन्न चरणमा रहेका छन् ।

३.५ विद्युत आयात

भारतबाट विद्युत आयातका लागि ३३ के.भी. र १३२ के.भी. भोल्टेज स्तरका निम्न प्रसारण लाइनहरू विद्यमान रहेका छन् :-

प्रसारण लाइन	भोल्टेज स्तर (के.भी.)	आयात क्षमता (मे.वा.)
--------------	--------------------------	-------------------------

कटैया-राजविराज	३३	१०
सीतामडी-जलेश्वर	३३	१२
कटैया-इनरुवा	३३	५
रक्सौल-वीरगञ्ज	३३	१२
जयनगर-सिराहा	३३	७
नानपारा-नेपालगञ्ज	३३	१२
कटैया-कुशाहा	१३२	१२५
रामनगर-गण्डक	१३२	२५
टनकपुर-महेन्द्रनगर	१३२	३५
मुजफरपुर-ढल्केवर	१३२	१४५
कटैया-कुशाहा (नयाँ)	१३२	५०
रक्सौल-परवानीपुर (नयाँ)	१३२	५०
जम्मा		

४. अध्ययन तथा अनुसन्धान

आर्थिक, प्राविधिक तथा वातावरणीय रूपमा सम्भाव्य जलविद्युत आयोजनाहरूको पहिचान, विकास तथा व्यवस्थापन गर्न अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्यलाई तीव्रता दिइनेछ । यसका लागि देहायबमोजिमका अध्ययन कार्यहरू गरिनेछ ।

१. जलविद्युत विकासका लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न चरणका अध्ययनहरू विद्युत विकास विभागमार्फत गरिनेछ ।
२. जल तथा ऊर्जा आयोगलाई प्रभावकारी बनाई हाल सञ्चालन भईरहेका नदी वेसिन योजना तथा जलविद्युत विकास गुरुयोजना तर्जुमा एवं रणनीतिक वातावरणीय तथा सामाजिक मूल्याङ्कन अध्ययन, बागमती नदी वेसिन अध्ययन, नेपालको जलविद्युत क्षमता सम्बन्धी अध्ययन, कोशी नदी वेसिन व्यवस्थापन आयोजना, ROR जलविद्युत आयोजनाहरूमा हुने थेगग्रान (Sediment) व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन, पूर्वाधार आयोजनाहरूको Hydrological विश्लेषण सम्बन्धी Manual तयार गर्ने, Energy Audit सम्बन्धी Guidelines तयार गर्ने, नदी नियन्त्रण डिजाइन सम्बन्धी म्यानुअल तयार गर्ने तथा एकिकृत जलस्रोत नीति र नयाँ जलस्रोत ऐन तयार गर्ने कार्यहरूलाई सम्पन्न गरिनेछ ।

५. भावी मार्गचित्र

जनताको सेवा र सन्तुष्टिलाई मध्यनजर गरी आवश्यक विद्युत सेवा उपलब्ध गराउन एकिकृत स्रोतको परिचालन, विद्युत आयात तथा उपभोगको उचित व्यवस्थापन गर्नु आजको आवश्यकता हो । "राष्ट्रिय उर्जा संकट निवारण तथा विद्युत विकाश दशक सम्बन्धि अवधारणा पत्र, २०७२" र "नेपालको पानी

जनताको लगानी, २०७३" को जगमा टेकेर जलश्रोतको उपयोग गरौं, राष्ट्रलाई समृद्ध बनाउँ भन्ने उद्देश्यका साथ गुणस्तरीय तथा भरपर्दो विद्युत सेवा उपलब्ध गराउन, ऊर्जा सुरक्षाको सुनिश्चितता गर्न तथा विद्युतमा आत्मनिर्भर हुन देहायबमोजिमका मार्गचित्रहरु अवलम्बन गरिनेछ ।

१. "राष्ट्रिय उर्जा संकट निवारण तथा विद्युत विकाश दशक सम्बन्धी अवधारणा पत्र, २०७२" र "नेपालको पानी जनताको लगानी, २०७३" का कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. विद्युत नियमन आयोग ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
३. पंचेश्वर बहु- उद्देश्यीय आयोजनालाई अगाडि बढाउन पहल गरिनेछ ।
४. "नेपालको पानी जनताको लगानी" अन्तर्गत आकर्षक जलविद्युत आयोजनामा नेपाली जनता, राष्ट्रिय पूँजीपति, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, निजामती तथा संघ संस्थानका कर्मचारी, मजदुर तथा विदेशमा बस्ने नेपालीहरुबाट लगानीको सुनिश्चितता गरिनेछ । साथसाथै जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनीमार्फत वैदेशिक लगानी भित्र्याइ सरकारी तथा निजी आयोजनाहरुलाई आवश्यक पूँजीको व्यवस्था गरिनेछ ।
५. नेपाल विद्युत प्राधिकरणबाट निर्माण भैरहेका चमेलिया, त्रिशुली ३ए, कुलेखानी तेश्रो तथा नेपाल विद्युत प्राधिकरणका सहायक कम्पनीबाट निर्माणाधीन अप्पर तामाकोशी, रसुवागढी, मध्यभोटे कोशी र सान्जेन जस्ता आयोजनाहरु लाई छिटो सम्पन्न गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
६. निजी क्षेत्रबाट निर्माण भैरहेका आयोजनाहरुलाई समयमै सम्पन्न गराउन आवश्यक सहयोग एवं सहजीकरण गरिनेछ ।
७. फुकोट कर्णाली जलविद्युत आयोजनामा कर्णालीका स्थानीय जनता तथा निजामति लगायतका सार्वजनिक सेवामा रहेका कर्मचारीहरुको शेयर लगानीको सुनिश्चितता गरिनेछ । नगद लगानी गर्न नसक्ने जनतालाई श्रम मार्फत शेयर लगानी गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८. ठूला तथा बहुउद्देश्यीय आयोजनाहरुको निर्माण गर्न Engineering, Procurement, Construction and Financing (EPCF) तथा Build and Transfer (BT) को अवधारणाहरुलाई खुल्ला गर्न नीतिगत ब्यवस्था गरिनेछ ।
९. आ.व .२०७४/७५ भित्र सम्पन्न हुने आयोजनाहरुलाई समयमै सम्पन्न गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
१०. चिनी तथा अन्य उद्योगहरुबाट निस्कने बगास लगायत बायोमास उपयोग गरी सह-उत्पादन गरिने विद्युतको प्रवर्द्धन गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
११. विद्युत खरिद विक्रिले सहज बनाउन समयानुकूल हुने गरी प्रक्रियालाई सरलीकरण गरिनेछ ।
१२. गुणस्तरीय तथा भरपर्दो विद्युत सेवा उपलब्ध गराउन, ऊर्जा सुरक्षाको सुनिश्चितता गर्न तथा विद्युतमा आत्मनिर्भर हुन दीर्घकालीन रणनीति तयार गरिने छ ।

१३. विद्युत उत्पादन कम्पनी, राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिड कम्पनी, इन्जिनियरिङ कम्पनी, नेपाल पावर ट्रेड कम्पनी लगायतका कम्पनीहरूलाई साधन स्रोत सम्पन्न बनाई प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाइनेछ ।
१४. विद्युत माग व्यवस्थापन तथा लोडशेडिङ निराकरणका लागि अल्पकालिन रूपमा भारतबाट आयातित विद्युत, स्वदेशको सौर्य तथा बायोमासबाट उत्पादित विद्युत, रन अफ रिभर जलविद्युत आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत आदिको उचित सम्मिश्रण तय गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । यसका लागि विशेष गरी शहरी तथा ग्रामीण इलाकाका ग्राहकहरूलाई Net Metering को व्यवस्था गरी सौर्य ऊर्जालाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
१५. आ.व. २०७५/७६ को मध्य सम्ममा माथिल्लो तामाकोसी, निजी क्षेत्रबाट उत्पादन हुने जलविद्युत र राष्ट्रिय ग्रीडमा आवद्ध हुने सौर्य विद्युत समेतबाट कुल ६०० मेगावाट प्रणालीमा थप गरिनेछ ।
१६. पूर्व देखि पश्चिमसम्म तराई र मध्य पहाडमा ४०० के.भी. प्रसारण लाइन, न्यू बुटवल-गोरखपुर तथा गल्छी-केरुङ क्रस बोर्डर ४०० के.भी. प्रसारण लाइन, कर्णाली, सेती, भेरी लगायतका नदी बेसिनमा ४०० के.भी. प्रसारण लाइनलाई आगामी ५ वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्ने गरी योजना अगाडि बढाइनेछ । यी प्रसारण लाइनहरू निर्माण सम्पन्न भएपश्चात विद्युत आयात निर्यात, इनर्जी बैंकिङ तथा पावर व्हिलिङ गर्नको लागी सहज हुनेछ ।
१७. प्राधिकरणको एक मात्र भारप्रेषण केन्द्रलाई स्तरोन्नती तथा विस्तार गरी क्षेत्रिय भारप्रेषण केन्द्रसमेत स्थापना गरिनेछ । विद्युत व्यापारका लागि अल्पकालीन तथा दिर्घकालीन संरचना तयार गरीनेछ ।
१८. विद्युत आपूर्ति सहज गर्न वितरण प्रणालीलाई सुदृढीकरण गरी सबस्टेसनको ट्रान्सफर्मर , डिस्ट्रिब्यूसन ट्रान्सफर्मर , फिडर, तथा वितरण लाइनहरूको क्षमता वृद्धि गरिनेछ ।
१९. आपूर्ति गरिने विद्युतको गुणस्तर कायम गर्न भोल्टेज, फ्रिक्वेन्सी तथा पावर फ्याक्टरलाई तोकिएको स्तरमा कायम राख्ने उपायहरू अवलम्बन गरिनेछ ।
२०. भरपर्दो विद्युतका लागि ट्रान्समिसन तथा डिस्ट्रिब्यूसन लाइनहरूको मर्मत गरी चुस्त दुरुस्त राखिने छ ।
२१. देशका सबै जिल्लामा केन्द्रीय प्रसारण लाइन पुऱ्याउन विशेष पहल गरिनेछ, १ वर्ष भित्र कर्णाली अञ्चललाई राष्ट्रिय प्रसारण लाइनसँग जोडिनेछ। केन्द्रीय प्रसारण लाइन नपुग्ने स्थानमा चालु अवस्थामा रहेका साना जलविद्युत आयोजनालाई पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन गरिनेछ ।
२२. सहज, सुरक्षित र आधुनिक सेवाप्रदान गर्नका लागि Online Payment, Recharge Card Payment, Any Branch Payment देशभरि क्रमशः लागू गरिनेछ । यसका साथै स्मार्ट मिटर र स्मार्ट ग्रिडलाई काठमाडौं हुदै क्रमश अन्य ठाँउमा लागू गर्दै लगिनेछ । हाल औद्योगिक तथा

- व्यापारिक ग्राहकहरूमा लागू गरिएको Time of Day Tariff लाई क्रमशः ग्राहस्थ वर्गका ग्राहकहरूमा पनि लागू गरिनेछ ।
२३. विद्युत वितरण कार्यलाई प्रभावकारी बनाई चुहावटमा कमी ल्याउन प्रयास गरिनेछ । यसका साथै विद्युत चोरीलाई दण्डित गर्न आवश्यक व्यवस्था गरी विद्युत चुहावट नियन्त्रण अभियानलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
 २४. विद्युत उपभोग गरी लामो समयसम्म बक्यौदा राख्ने ग्राहकको निश्चित समय तोकी बक्यौदा चुक्ता गर्न अनुरोध गरिनेछ । तोकिएको समयभित्र बक्यौदा चुक्ता नगर्ने ग्राहकको विद्युत आपूर्ति बन्द गरिनेछ ।
 २५. ग्राहकलाई सम्मानपूर्वक व्यवहार गर्ने तथा विद्युत सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापनलाई उचित ध्यान पुऱ्याइनेछ ।
 २६. संविधान बमोजिम विद्युत क्षेत्रको प्रादेशिक र स्थानीय तहमा प्रशासनिक तथा संस्थागत संरचना स्थापना गरिनेछ ।
 २७. जलविद्युत उत्पादन, प्रसारण तथा वितरण आयोजनाहरूमा आइपर्ने बाधा व्यवधान हटाउन आवश्यक आदेश, निर्देशन र समन्वयको लागि मन्त्रालयमा एक हटलाईन डेस्क स्थापना गरी संचालनमा ल्याइने छ ।
 २८. प्राधिकरणको वित्तीय अवस्था सुदृढ गर्नका लागि सञ्चालन खर्चमा न्यूनीकरण, स्व-उत्पादन वृद्धि, प्राविधिक एवं अप्राविधिक चुहावट घटाउँदै विद्युतको बिक्री परिमाण बढाउनुका साथै उपलब्ध स्रोतको परिचालन गरी थप आयआर्जन गरिने छ ।
 २९. आगामी ५ देखि १० वर्षभित्र करीब १२ हजार मेगावाटसम्मको विद्युत खपत गर्न सक्ने गरी तराई लगायतका प्रमुख शहरी क्षेत्रहरूमा औद्योगिक करिडोर एवं वितरण प्रणालीको विस्तार गर्ने योजना अगाडि बढाइनेछ । त्यस्तै वितरण प्रणालीलाई आधुनिकीकरण गरी सुरक्षित र गुणस्तरयुक्त विद्युत आपूर्ति गर्न काठमाडौं लगायतका प्रमुख शहरहरूमा वितरण प्रणाली भूमिगत गरिनेछ ।
 ३०. आगामी दिनमा प्राधिकरणले विद्युत माग व्यवस्थापन तथा ऊर्जा दक्षता कार्यक्रममा विशेष जोड दिनेछ । ऊर्जा दक्षता भएका लीड चिम, पङ्खा, क्यापासिटर बैक, पानी तान्ने मोटर लगायतका उपकरणहरूको प्रयोगमा व्यापकता ल्याई ऊर्जाको उच्च माग व्यवस्थापन गरिनेछ ।
 ३१. नेपाल विद्युत प्राधिकरणसँग मुलुकभर रहेको सञ्चार नेटवर्क (Optical Fiber) तथा जग्गा जमिनको समुचित उपयोगबाट प्राधिकरणले उल्लेख्य आम्दानी गर्नसक्ने देखिन्छ । अप्टिकल फाइबरको विस्तार गरी भाडामा दिने, प्राधिकरणको जग्गामा व्यावसायिक भवनहरू निर्माण गर्ने, मौजुदा ट्रान्सफरमर बर्कसपहरूलाई नयाँ ट्रान्सफरमर उत्पादन गर्न सक्ने गरी विस्तार तथा स्तरोन्नती गर्ने लगायतका व्यावसायिक क्रियाकलापहरू प्राधिकरण मार्फत अगाडि बढाइने छ ।

३२. विद्युत प्राधिकरणको उत्पादन, प्रसारण एवम् वितरण संरचनाहरू मानवीय क्षति कमभन्दा कम हुनेगरी सुरक्षित बनाउन प्रणाली सुदृढीकरण एवम् सुधारका कार्यक्रमहरू व्यापक रूपमा अगाडि बढाइने छ । प्राधिकरणले दिने हरेक सेवामा मानवीय सुरक्षालाई प्रमुख प्राथमिकता दिइनेछ ।
३३. आयोजनाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा संचालनका लागि प्राधिकरणमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई उपयुक्त तालिम प्रदान गरी निजहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । भक्तपुरस्थित तालिम केन्द्रको पुनर्संरचना एवं स्तरोन्नती गरी अन्तराष्ट्रिय संस्थाहरूसँग समेतको समन्वयमा अन्तराष्ट्रियस्तरको उत्कृष्ट तालिम केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
३४. ठेक्का सम्झौता गरी तोकेको समयभित्र निर्माण तथा अध्ययन सम्पन्न नगर्ने निर्माण व्यवसायी तथा परामर्शदाता कम्पनीहरूसँगको ठेक्का सम्झौता रद्द गरी कालोसूचीमा समेत सूचीकृत गरिनेछ ।

माथि प्रस्तुत गरिएका व्यवस्थाहरूबाट भरपदो, गुणस्तरीय, सस्तो र सुलभ रूपमा विद्युत आपूर्ति हुन गई ऊर्जा मन्त्रालय र यस अन्तर्गतका सम्पूर्ण निकायहरूको काम कारबाहीमा उल्लेख्य रूपमा सुधार भएको प्रत्याभूति आम नेपालीमा हुने विश्वास लिइएको छ ।

धन्यवाद !